

VESTNIK

ORGANOV ZA CENE

Inv. št. 76/51

Letnik VI

Ljubljana, 30. januarja 1951

Št. 1-2

VSEBINA:

	Stran		Stran
Ob izidu prve dvojne številke »Vestnika organov za cene«	1	Cenik o znižanih enotnih cenah za zagotovljeno preskrbo, veljaven od 15. januarja 1951 dalje	4
Odločba o vezanih in prostih odkupnih cenah za vino letine 1950/51	3	Praktični primeri o zaračunavanju blaga široke potrošnje, ki se prodaja po prostih cenah s popustom	5
Odločba o odkupnih vezanih cenah za prašiče	3	Višje enotne (komercialne) cene in proste cene blaga široke potrošnje	6
Pojasnilo k pristojbinam za reševalne postaje	3	Kako je treba izpolnjevati v trgovski mreži listke iz paragonških blokov	7
Pojasnilo o nakupu in prodaji izdelkov domače obrti	4	Vprašanja in odgovori	8
Odločba o cenah za eterična olja	4		

Ob izidu prve dvojne številke „Vestnika organov za cene“

S to številko pričanja izhajati »Vestnik organov za cene«. Novi Vestnik ne bo dedič bivšega »Vestnika Urada za cene«, čeprav bi bilo na zunaj tako videti, ampak bo skušal zajeti vse problematiko, ki se pojavlja z uvedbo novega sistema prodaje in cen široke potrošnje in novega finančnega sistema, ki je napovedan. Zato bo imel poleg dela, v katerem bodo objavljene vse pomembne odločbe o cenah in tarifah, tudi del, v katerem bodo načelni in informativni članki, kakor tudi del, v katerem bodo objavljena najrazličnejša navodila in odgovori na postavljena vprašanja, ki bodo imela širši pomen.

Novi Vestnik ne bo samo organ Uprave za cene pri Ministrstvu za finance LRS ali Urada za cene pri Ministrstvu za trgovino LRS, ampak bo skupen list vseh organov za cene, ki se ustvarjajo s problematiko cen, zlasti odsekov za cene pri poverjeništvih za finance OLO in Uradov za cene pri poverjeništvih za trgovino OLO kakor tudi organov za cene višjih gospodarskih združenj in resorov. Da bi Vestnik lahko uspešno izpolnjeval svojo nalogo, bo potrebno, da se obračate z vprašanji, ki na terenu niso jasna, da mu dajete predloge za rešitev spornih vprašanj, da v člankih pokažete na nepravilnosti, ki se pojavljajo, analizirate vzroke in predlagate, kako bi jih odpravili. Tako bo lahko Vestnik postal nujno potreben priročnik pri vsakodnevem delu vseh organov, ki imajo opravka s cenami.

Spremenjene naloge novega Vestnika organov za cene so tesno povezane z nalogami novih organov za cene. Najvažnejša naloga bivšega Urada za cene pri Predsedstvu vlade LRS je bila določanje prodajnih cen proizvodom lokalne industrije, obrti in drugim podjetjem lokalnega pomena, republiškim proizvajalcem, potrjevanje tarif z veljavnostjo na vsem območju LRS itd. S široko gospodarsko problematiko se bivši Urad za cene ni ukvarjal.

Določanje cen je ostala tudi poslednja od nalog novo organiziranih uradov in uprav za cene. Po novi organizaciji ločimo dve vzporedni liniji organov za cene: uprave za cene pri ministrstvih za finance (republiških in zveznih) in poverjeništvih za finance OLO in urade za cene pri ministrstvih za trgovino (republiških in zveznih) in poverjeništvih za trgovino OLO. Pristojnost obeh linij je razmejena na ta način, da spadajo v področje uprav za cene pri finančnih organih oblasti cene, po katerih prodaja proizvodnja trgovini, in interne obračunske cene, kot so to proizvajalčne cene, proizvajalčeve prodajne cene ter celotne strukture teh cen. Te cene so podlaga celotnega gospodarskega sistema, zato je njihovo pravilno uravnavanje najvažnejša naloga. V področje urada za cene pri trgovinskih organih oblasti pa sodijo cene, po katerih prodaja trgovina potrošnikom, bodisi nižje enotne cene zagotovljene

preskrbe ali proste cene blaga široke potrošnje. V vertikalni liniji je pristojnost zveznih organov za cene urejena z odredbo o proizvodih, katerim določa ceno vlada FLRJ, minister za finance FLRJ oziroma predsednik Sveta za blagovni promet vlade FLRJ (Uradni list FLRJ, št. 66 z dne 29. XI. 1950), za določanje cen celotnemu lokalnemu gospodarstvu, razen tarif, ki veljajo za vse območje LRS, pa so pristojni okrajni ljudski odbori. Cene drugim proizvodom, tako imenovanim republiškim proizvodom, ter tarife z veljavnostjo za vse območje LRS pa določajo republiški organi za cene.

V dosedanem sistemu cen so se potrjevale cene vsaka sama zase ne glede na posledice, ki jih imata določena cena in njena struktura v celotnem našem gospodarstvu. Zaradi tega so bile že načelno podane možnosti, da se pojavljajo disproporcije v strukturi družbenega produkta in dohodka zlasti med blagovnimi in kupnimi fondy. Do teh disproporcij je dejansko tudi prišlo, ker so se pri določenih cenah izčrpali blagovni fondy, ne da bi bili hkrati izčrpani tudi celotni kupni fondy. Tezavirani kupni fondy, ki so bili posledica takega položaja na tržiščih, pa so predstavljali vedno večjo nevarnost za gospodarsko ravnotežje in vedno večje disproporcije v razvoju regulativnega življenjskega standarda posameznih slojev ljudstva, zlasti delavcev in nameščencev na eni in kmetov na drugi strani.

Po drugi plati so se posamezni organi za cene omejevali izključno samo na tiste cene, katerih potrjevanje je spadalo v njihovo pristojnost, ne da bi se menili za razvoj cen in stroškov drugih proizvodov na svojem območju.

Z uveljavitvijo predpisov o novem sistemu prodaje industrijskega blaga in cenah je zvezna vlada napravila najbolj bistveno spremembo trgovinskega sistema od osvoboditve sem. Namesto do vseh podrobnosti kontingentirane trgovine, ki je vzpostavljala s sistemom industrijskih nakaznic zvezo z zadnjim potrošnikom in določala obseg in vrsto njegove potrošnje, je uveljavljena za industrijske proizvode prosta trgovina. Po novem sistemu trgovine potrošnik ni več vezan na nabavo ozkega sortimenta blaga, ampak lahko s svojim denarnim dohodkom in določeno količino industrijskih bonov razpolaga prosto in si kupi tiste dobrine industrijskega izvora in v takih količinah, je se mu zdijo glede na svoje potrebe in višino dohodka najnujnejše.

V starem sistemu, ki je bil prepleten s celo vrsto različnih posebnih načinov oskrbovanja potrošnikov, kot so n. pr. magazini rznih ustanov, podjetij, sindikalna preskrba, možnost nabave blaga po nižjih cenah izven industrijskih nakaznic, prosti trg itd., so često potrošniki kupovali predmete, ki jih niso nujno potrebovali, samo zato, ker se jim je ponudila

prilika, da jih dobijo po nižjih cenah. V taki razcepljenosti blagovnega trga se zakon ponudbe in povpraševanja ni mogel uveljaviti. Zaradi sistema enotnih cen je mogel priti do izraza samo na zelo ozkem sektorju tržišča, na tako imenovanem prostem trgu, na katerega je pritisnila vsa kupna moč prebivalstva, ki se ni izčrpala na drugih tržiščih s stalnimi cenami in je po pretirano visokih cenah prehajala v roke zasebnih proizvajalcev, ki predstavljajo glavni delež ponudbe na prostem trgu. Po drugi strani so se kljub relativnemu pomanjkanju blaga pri posameznih potrošnikih ustvarjale zaloge blaga in zmanjševale že tako skromne blagovne fonde, ne da bi za svoje lastnike pomenile zadovoljitev potreb, ker je blago dobil tisti, ki je ujel ugodno priliko, namesto tistega, ki je blago bolj rabil. Neekonomičnost individualne potrošnje, ki jo je povzročal sistem dvojnih cen, je zmanjševala blagovne fonde in povzročala neskladja med njimi in kupnimi fondi.

Po novem sistemu trgovine sta nakup in prodaja industrijskega blaga postavljena na podlago ponudbe in povpraševanja. Zagotovljene preskrbe z industrijskimi predmeti ni več, odpravljene so nižje enotne cene in s tem ves sistem dvojnih cen v prodaji industrijskih proizvodov in je obenem ustvarjeno namesto dosedanjih razcepljenih tržišč enotno tržišče z enotnim fondom blaga široke potrošnje. Cena blagu se bo formirala na tržišču popolnoma prosto in bo rezultat družbenih potreb, kakor izhajajo iz danih dohodkov prebivalstva in njihove razdelitve na posamezne vrste proizvodov in se izražajo v povpraševanju kupcev, ter rezultat proizvodnih sposobnosti proizvodnje, kakor se kažejo v razpoložljivi količini, kvaliteti in asortimentu industrijskih proizvodov.

Z novimi uredbami je naša trgovina prešla iz okorelega administrativnega distributerstva v prosto trgovino, v kateri je uveljavljen ekonomski avtomatizem ponudbe in povpraševanja. Nasproti enotnim blagovnim fondom (razen fondov zagotovljene preskrbe) se postavlja enoten fond denarnih dohodkov prebivalstva (ki ostane po nakupu zagotovljene preskrbe). Med tema fondoma se bo moralo nujno ustvariti in ustaliti ravnotežje, kar pričakujemo v kratkem času, ko se bo dotok denarnih dohodkov na trg, ki jih začasno povečujejo visoki zneski tezavriranega denarja, normaliziral in pošel v sklad z blagovnimi fondi.

Da ne bi zlasti v prehodnem razdobju, ko morajo skromni dohodki nameščencev in delavcev konkurirati na trgu z visoko do sedaj nerealizirano kupno močjo kmečkega prebivalstva, padel življenjski standard je uveden sistem denarnih bonov, s katerimi dobijo potrošniki popust pri nabavi blaga široke potrošnje. Poleg tega ne velja sistem proste trgovine za glavne prehranjevalne proizvode v tistih količinah, ki krijejo osnovne potrebe državljanov. Poleg tega so cene zagotovljene preskrbe izdatno znižane, kar povečuje količine prostih denarnih dohodkov za uporabo na prostem tržišču.

Uspeh novega sistema cen in trgovine bo zagotovljen ob tehle pogojih:

1. Vzdrževati je treba strog plačni sistem in povečati odvisnost plač od neproduktivnosti dela ter na ta način obvladati kupne fonde.

2. Povečati se mora varčevanje pri proizvodni potrošnji surovin in materiala v podjetjih ter neproizvodni potrošnji ustanov in podjetij do največje možne meje ter s tem povečati blagovne fonde široke potrošnje.

3. Zagotoviti je treba pravočasen in stoodstoten odkup kmečkih pridelkov.

4. Zagotoviti je treba redno in kar se da popolno zagotovljeno preskrbo prebivalstva v prehrani.

Izrednega pomena je novi sistem prodaje in cen za proizvodnjo. Relativna višina cene, ki jo bodo dosegla proizvodna podjetja pri prodaji, bo zanesljivo znamenje, kateri predmet je pri danih okoliščinah potrošniku potreben. Bolj potreben in

kvalitetnejši proizvodi se bodo prodajali po višji ceni, ta pa se bo v proizvodnem podjetju izrazila kot višja stopnja rentabilnosti proizvodnje. Vsako podjetje bo imelo možnost, da samo poveča proizvodnjo tistih proizvodov, ki jih tržišče najbolj potrebuje in ki dosegajo za to najvišje cene. S tem bo dana možnost, da bodo potrošniki sami uravnavali sortiment proizvodnje in vplivajo na dvig kvalitete in da bodo na ta način medsebojne količine posameznih proizvodov najbolj ustrezale njihovi družbeni koristnosti. Na ta način bo pri istem obsegu proizvodnje lahko kritih več in bolj intenzivnih potreb, kot je bilo to do sedaj. Z uvedbo novega finančnega sistema bodo najrentabilnejša podjetja dobila v roke možnost za samostojno izgrajevanje svojega podjetja. Sistem proste prodaje industrijskega blaga na ta način bo ne samo usmerjevalec proizvodnje po količini, kvaliteti in sortimentu pri danih kapacitetah, ampak tudi usmerjevalec kapitalne graditve v tiste panoge široke potrošnje, ki so družbeno najbolj potrebne.

Podobno velja za zasebni sektor proizvodnje, zlasti za kmetijstvo. Kmečko prebivalstvo bo lahko v bodoče krilo svoje potrebe po industrijskem blagu v tisti meri, v kateri bo oddajalo družbi svoje pridelke. Z novim sistemom cen se bo zato sama od sebe morala povečati kmetijska proizvodnja in se bomo približeli razdobju, ko bodo postali administrativni ukrepi, kot so n. pr. odkupi in pod., popolnoma odveč, ker bo kmet sam tekmoval, da prinese na trg čimveč svojih pridelkov in si na ta način omogoči nakup industrijskega blaga.

To je v grobih črtah problematika, ki jo morajo obvladati organi za cene. Oni ne smejo biti pasivni opazovalci dogodkov. V kapitalizmu se zakonit ponudbe in povpraševanja uveljavljajo avtomatično, ker so podjetniki in vsi posamezniki tisto gonilo, ki s prizadevanjem za čimvečjim zaslužkom skrbijo za hitro vzpostavitev ravnotežja. (Pojav periodičnih kriz kapitalizma pri tem abstrahiramo.) V socialistični ureditvi, še posebno pa v prehodnih razdobjih je nešteto elementov, ki se upirajo ekonomskemu avtomatizmu. Razlog je v tem, ker se ekonomske posledice ukrepov gospodarskih organov, zlasti pa tudi njihovega neukrepanja ne kažejo na njihovem zasebnem računu. Zato je potreben organ, ki skrbi, da se pospešuje razvoj, ki bi se v drugih razmerah vršil sam po sebi, da se odstranijo vsi faktotji, ki mu nasprotujejo in ustvarjajo pogoje za njegov razmah. Ti organi so v današnji ureditvi organi za cene.

Vendar bi bilo napačno misliti, da bodo uradi za cene rešili vse s svojo intervencijo na trgu in da je to edina in poglavitna naloga v sedanji razvojni dobi. Taka mnenja so se tudi pojavila. Vendar uspeh celotnega sistema ni odvisen samo od tega, da se dosežejo proporcije na trgu, ampak temelji na proporcijah, ki se dosežejo v sami proizvodnji. Borba za izboljšanje kvalitete, borba za povečanje proizvodnosti dela, za zmanjšanje odpadkov in škarta, za povečanje discipline, kar se vse kaže v znižanju polne lastne cene proizvodnje, ostaja še vnaprej naša temeljna naloga. Od pogojev, ki smo jih naštetili kot odločilne za uspeh novega sistema prodaje in cen, spadata prva dva v najožje področje dela organov za cene. Vsaka prodajna cena je s stališča celotnega gospodarstva pomembna samo, če ji ustreza določena lastna cena, če temelji na določenem razponu med prodajno ceno in lastno ceno, ki označuje stopnjo družbene rentabilnosti proizvodnje tistega proizvoda in zagotavlja uresničenje družbene akumulacije, s tem pa plana kapitalne izgraditve.

Pri takem širokem in pomembnem področju dela je jasno, da lahko izpolnjujejo zahtevane naloge uradov za cene samo politično in ekonomsko najbolj razgledani ljudje. V celotnem sistemu organov za cene so ravno organi za cene okrajnih ljudskih odborov najvažnejši in odločilni. Tega se morajo zavedati okrajni ljudski odbori, ko izbirajo kader za svoje urade in odseke za cene.

A. B.

Odločbe, pojasnila, ceniki

ODLOČBA

o vezanih in prostih odkupnih cenah za vino letine 1950/51

Po pooblastitvi Sveta za blagovni promet vlade FLRJ in v sporazumu s Svetom za blagovni promet vlade LRS Urad za cene pri Ministrstvu za trgovino in preskrbo LRS na podlagi točke a) 17. člena uredbe o pristojnosti za določanje in kontrolo cen ter tarif (Uradni list FLRJ z dne 8. XII. 1950, št. 63)

določa:

za nakup vina in vinskega mošta letine 1950/51 tele odkupne cene:

Skupina	Vešana odkupna cena din	Prosta odkupna cena din
I. kraški teran	1.90	6.50
druge vrste: traminec, renski rizling, rulanec, sovinjon, seminjon, vsi muškati, radgonska ramina in kabernet, zeleni silvanec, rizvanec, laški rizling, šipon zelen, tokaj, gamej, istrski teran in malvazija nad 13 maliganov	1.50	5.—
II. malvazija pod 13 maliganov, mešana vina iz prve vrednostne skupine, bela klevna, neuburgovec, modra frankinja, portugalka, veltlinec, pinela, meliška in dolenska črnina, bizeljčan, rebula, vipavčan ter istrsko belo in črno vino	1.25	3.90
III. kraljevina	0.90	3.10
IV. vsa druga vina mešana s hibridi in hibridna vina	0.68	2.—

Poleg sortnega značaja morajo imeti vina tudi tale odstotek alkohola:

- I. skupina, razen kraškega terana, najmanj 12 % alkohola,
- II. skupina, „ 9 % alkohola,
- III. skupina „ 8 % alkohola.

Za druge vrste vina ni predpisana jakost v alkoholu. Če vino ne dosega predpisane stopnje alkohola, se mora uvrstiti v prihodnjo nižjo skupino.

Za vinski mošt veljajo iste cene kot za vino s to razliko, da so zmanjšane za razliko med maligansko in sladkorno stopnjo, to je 1 maligan je 1.65 stopnje sladkorja.

Proizvajalec, ki so oddali vino po prostih ali vezanih odkupnih cenah, predpisanih z odločbo Ministrstva za državne nabave LRS z dne 5. IX. 1950, št. 139/17, ter Urada za cene pri Ministrstvu za trgovino in preskrbo LRS z dne 24. novembra 1950, IX. št. 620/4, izplačajo odkupna podjetja razliko med cenami vina, določenimi po prednjih dveh odločbah, ter cenami te odločbe za vso oddano količino, in sicer:

- a) vsem proizvajalcem državnega in združnega sektorja,
- b) proizvajalcem privatnega sektorja pa le, če se izkažejo s potrdilom okrajnega (mesnega) poverjenišтва za državne nabave, da so vse svoje obveznosti glede oddaje vina kakor tudi drugih proizvodov vedno v redu izvrševali.

Za kvalitetni kraški teran nad 9 % alkohola (izredno aromatičen, z nadpovprečno razvito cvetlico, čiste rubinaste barve) izplača odkupno podjetje izjemoma pridelovalcu 30 %-ni dodatek na osnovno odkupno ceno.

Ta dodatek bo krit z boni.

Uradi za cene pri okrajnih (mestnih) poverjeništvih za trgovino in preskrbo so dolžni vsebinsko te odločbe sporočiti okrajnemu (mestnemu) poverjeništvu za državne nabave ter vsem odkupnim podjetjem, ki so upravičena za odkup vina na območju okraja.

S tem se razveljavlja odločba Ministrstva za državne nabave LRS z dne 5. IX. 1950, št. 139/17, in odločba Urada za cene pri Ministrstvu za trgovino in preskrbo LRS z dne 24. XI. 1950, IX. št. 620/4.

Odločba velja od 14. XII. 1950.

C št. 1/2

Ljubljana, dne 14. decembra 1950.

Minister
za trgovino in preskrbo LRS:
Jože Borštnar l. r.

Št. 320—3/3—1951

Ljubljana, dne 30. januarja 1951.

Soglašam!
Minister za finance LRS:
Zoran Polič l. r.

ODLOČBA

o odkupnih vezanih cenah za prašiče

Po pooblastitvi Sveta za blagovni promet vlade LRS odream za odkup prašičev v Ljudski republiki Sloveniji glede na vrsto pasme in posebne pogoje pri vzreji tele vezane odkupne cene:

prašiči, pitani, s 40—45 % maščobe	29.50	din za kg žive teže,
prašiči, pitani, s 45—50 % maščobe	32.—	din za kg žive teže,
prašiči, pitani, s nad 50 % maščobe	33.50	din za kg žive teže,
prašiči, mesnati, I. vrste	51.—	din za kg žive teže,
prašiči, mesnati, II. vrste	29.—	din za kg žive teže,
prašiči, mršavi, I. vrste	27.50	din za kg žive teže,
prašiči, mršavi, II. vrste	25.—	din za kg žive teže,
prašiči, mršavi III. vrste	23.—	din za kg žive teže.

Pridelovalcem, ki oddajajo pitane prašiče na račun obvezne oddaje masti, se ti plačajo po cenah za pitane prašiče, če dosejajo predpisani odstotek maščobe. Pitane prašiče, ki ne dosejajo 40 % maščobe, morajo odkupna podjetja plačati po ceni za mesnate prašiče II. vrste, to je 39 din oziroma po ceni za mršavce III. vrste 23 din za kg žive teže, če ima prašič manj kot 60 kg žive teže.

Kot mršavi prašiči I. vrste po ceni 27.50 din za kg žive teže se odkupujejo zdravi, rastni prašiči, pravilno razviti, brez posebnih napak in sposobni za plemo. V II. vrsto mršavih prašičev spadajo zdravi, rastni prašiči z manjšimi napakami, ki so sposobni za pitanje. Vsi drugi mršavi prašiči, ki so zastali, nerastni, zahirani, z napakami in nesposobni za pitanje, se bodo odkupovali kot mršavci III. vrste po ceni 23 din za kg žive teže.

Vešana cena za pujske ostane neizpremenjena.

Premije za pravočasno oddajo in kvaliteto, ki jih je določila vezna vlada (Uradni list FLRJ, št. 17/50), se odslej priznavajo samo združnemu sektorju (kmetijskim delovnim združenim in združnim ekonomijam), če izpolnjujejo pogoje, ki jih uredba določa.

Te cene so veljavne od 1. novembra 1950 dalje.

Št. 111/3

Ljubljana, dne 28. oktobra 1950.

Minister za državne nabave LRS:
Krese Leopold l. r.

POJASNILO

k pristojbinam za reševalne postaje

Da se zagotovi enotnost pri zaračunavanju pristojbin za prevoz z reševalnim avtomobilom, kadar se prevažajo več oseb, dajem v skladu s 5. členom uredbe o reševalnih postajah (Uradni list LRS, št. 12/47) k III. točki svoje odločbe V. b. št. 3770/5 z dne 11. XI. 1946, objavljene v Vestniku Urada za cene pri Predsedništvu vlade LRS, št. 44/45 z dne 7. XII. 1946. tole

navodilo:

1. Pri prevozu dveh ali več oseb v bolnico plačajo vse prepeljane osebe (bolniki) ne glede na kraj vstopa pristojbino z 50% pribitkom za vse dejansko prevožene kilometre na isti turi, pri čemer se računa ob povratku najkrajša pot v garažo.

Skupni znesek tako zaračunanih pristojbin se enakomerno razdeli na vse prepeljane osebe (bolnike). Če se po takšni razdelitvi stroškov pokaže, da bi moral posamezni bolnik plačati več, kot če bi se vožnja izvršila samostojno samo zanj, se takemu bolniku manj odpadajoči porazdeljeni znesek znižaja na ta nižji znesek.

2. Če na vožnji, ki bi jo reševalni avtomobil moral sicer izvršiti prazno, sprejme enega ali več bolnikov, zaračuna vsakemu posameznemu samo dejansko prevoženo pot v eno smer, na kateri se je vozil posamezni bolnik.

3. Na računih za vožnjo, navedenih pod točko 1. tega navodila, je treba razen obračuna stroškov navesti priimke in imena ter poklice vseh bolnikov — sopotnikov, kraj njih vstopa v vozilo, podjetje, urad, ustanovo ali delodajalca, pri katerem so sami ali njihovi vzdrževalci zaposleni, oziroma ali so sami ali pa njihovi vzdrževalci uživalci pokojnine, civilne ali vojaške invalidnine ali socialne pomoči.

Račune za vožnje, navedene pod točko 2. tega navodila, je treba opremiti z označbo: »Zaračunano samo za eno smer«

Primer k 1. Reševalni avto iz Kamnika (garaže) gre na isti tuni po bolnika v Kamniško Bistrico in v Lukovico.

V tem primeru se seštejejo vsi dejanski prevoženi kilometri iz garaže do bolnice in prištejejo za povratek še prevožni kilometri po najkrajši (direktni) poti. Po tako dobljeni vsoti vseh prevoženih kilometrov se izračuna pristojbina in pribije 50%; ta znesek se razdeli nato enakomerno na vse prevožene bolnike.

Primer k 2. Ako reševalni avto na povratku iz bolnice v garažo ali na poti iz garaže po naročenega bolnika sprejme med potjo slučajnega nenaročenega bolnika in bi bile sicer vožnje v teh smereh prazne, se takemu bolniku zaračunajo samo pristojbine za dejansko prevožene kilometre.

Velja načelo, da se bolnikom na praznih vožnjah zaračunava samo dejansko prevoženi kilometri v eno smer.

Vsem ljudskim odborom naročamo, da o tem obvestijo vse reševalne postaje v svoji upravi oziroma na svojem območju.

S-II-3303/21-50

Ljubljana, dne 24. decembra 1950.

Minister za ljudsko zdravstvo LRS:

Dr. Jože Potrč l. r.

Št. 320-179-1951

Ljubljana, dne 30. januarja 1951.

Soglašam!

Minister za finance LRS:

Zoran Polič l. r.

POJASNILO

o nakupu in prodaji izdelkov domače obrti

V zvezi z novimi predpisi o načinu določanja in formiranja cen (Uradni list FLRJ, št. 4/51) dajemo glede izdelkov domače in umetne obrti tole pojasnilo:

Nakup in prodajo izdelkov domače in umetne obrti opravljajo državno trgovsko podjetje »Dom« po dosedanjih predpisih. Za te izdelke se pri formiranju cene ne uporabljajo faktorji, določeni za industrijske izdelke.

Vsa proizvajalna podjetja dobavljajo potrebni reprodukcijski material trgovskemu podjetju »Dom« po nižjih enotnih cenah.

To pojasnilo ne velja za obrtnike in priložnostne izdelovalce, ki morajo tudi v bodoče dostavljati kalkulacije za svoje proizvode upravam (odsekom) za cene pri poverjeništvih za finance okrajnih (mestnih) ljudskih odborov.

Št. 320-442-1951

Ljubljana, dne 7. februarja 1951.

Minister za trgovino in preskrbo LRS:

Jože Borštnar l. r.

ODLOČBA

o cenah za eterična olja

Na podlagi 16. člena uredbe o pristojnosti za določanje in kontrolo cen in tarif (Uradni list FLRJ, št. 63 z dne 8. XI. 1950) določamo za eterična olja tele nižje proizvajalčeve prodajne cene:

I. Za republiška podjetja:

Zap. št.	Izdelek	Enota mere	Nižja enotna proizvajalčeva prodajna cena din	Davčna osnova	Davek od prometa proizvodov	
					tar. post.	stopnja v %
1.	Smrekovo olje	1 kg	1.747.47	1.747.47	560	4%
2.	Jelkino olje	1 kg	873.74	873.74	560	4%
3.	Borovo olje	1 kg	815.49	815.49	560	4%

II. Za lokalna podjetja:

4.	Smrekovo olje	1 kg	1.795.—	1.677.57	15	7%
5.	Jelkino olje	1 kg	897.50	838.79	15	7%
6.	Borovo olje	1 kg	837.68	782.87	15	7%

Za republiška podjetja je v cenah vračunan davek od prometa proizvodov po tarifi davka od prometa proizvodov (Uradni list FLRJ, št. 13 z dne 22. II. 1950), za lokalna podjetja po odredbi o tarifi enotnega davka od prometa proizvodov lokalne proizvodnje (Uradni list FLRJ, št. 10 z dne 2. II. 1949) po tarifni postavki, ki je navedena pri posameznih izdelkih.

Št. 320-7-1950

Ljubljana, dne 30. decembra 1950.

Direktor Uprave za cene
pri Ministrstvu za finance LRS:

Jože Košir l. r.

CENIK

o znižanih enotnih cenah za zagotovljeno preskrbo, veljaven od 15. januarja 1951 dalje

I. Sveže meso

Zap. št.	Predmet	Enota mere	Cena v prodaji na drobno din	Rabat v %
1.	Sveže goveje in telečje meso	kg	28.—	12
2.	Sveže svinjsko meso	kg	36.—	12
3.	Sveže ovčje meso	kg	25.—	12
4.	Sveže konjsko meso	kg	16.—	12
5.	Sveža slanina	kg	33.—	12

II. Soljeno meso

6.	Soljena slanina, krušna in hamburška	kg	34.—	12
7.	Soljeni svinjski goveji in telečji jeziki	kg	55.—	12

III. Suho prekajeno meso

8.	Sušeno svinjsko meso I. vrste (šunka, kare, pleča, vrat)	kg	51.—	12
9.	Sušeno svinjsko meso II. vrste	kg	44.—	12
10.	Sušena svinjska slanina, krušna	kg	49.—	12
11.	Sušena hamburška slanina	kg	51.—	12
12.	Sušena svinjska glava	kg	37.—	12
13.	Sušene svinjske noge in repi	kg	15.—	12
14.	Sušeni svinjski in goveji jeziki	kg	68.—	12

IV. Maščobe

15.	Svinjska mast, čista	kg	35.—	14
16.	Zaseka, mast z ocvirki	kg	34.—	12
17.	Ocvirki, stisnjeni	kg	17.—	12
18.	Loj, jedilni, surov (goveji in ovčji)	kg	18.—	12
19.	Loj, jedilni topljen (goveji in ovčji)	kg	30.—	12
20.	Olje, jedilno	kg	32.—	14

V. Mesni izdelki

21.	Enotna letna salama, poltrajna, II. r.	kg	47.—	12
22.	Salama mortadela	kg	63.—	12
23.	Salama šunkarica	kg	64.—	12
24.	Kranjske klobase (po 20 dkg sveže 5 kom/kg) ali za kom	kom	65.—	12
25.	Hrenovke, safalade in posebna salama	kg	42.—	12
26.	Jetrna pasteta (v drevu)	kg	35.—	12
27.	Tlačenka, bela	kg	25.—	12
28.	Tlačenka, krvna	kg	20.—	12
29.	Krvavice	kg	20.—	12

VI. Priklade

1. Goveja priklada

30.	Možgani, jezik	kg	28.—	12
31.	Ledvica, jetra	kg	22.—	12
32.	Srce	kg	20.—	12
33.	Vampi, smrčki, glave z mesom in možgani	kg	12.—	12
34.	Pljuča, vime, vranica	kg	8.—	12

2. Telečja priklada

35.	Možgani, jezik, ledvice, jetra, srce	kg	28.—	12
36.	Pljuča, vranica	kg	13.—	12
37.	Vampi, rajzelje, želodec	kg	8.—	12
38.	Glava	kg	9.—	12
39.	Noge	kg	4.—	12

3. Svinjska priklada

40.	Možgani, jezik, ledvice, jetra in srce	kg	36.—	12
41.	Pljuča, vranica	kg	14.—	12
42.	Želodec	kg	9.—	12
43.	Glava	kg	21.—	12
44.	Noge, rep	kg	8.—	12

4. Priklada drobnice

45.	Možgani, jezik, ledvice, jetra, srce	kg	25.—	12
46.	Vampi, pljuča, vime, vranica	kg	8.—	12
47.	Glave in noge	kg	5.—	12

Svežemu mesu je dodati tole priklado:

- a) govejemu mesu: ledvice, jetra, srce, vranica in glava,
- b) telečjemu mesu: glava in noge,
- c) svinjskemu mesu: glava, noge in rep.

Za razsek se prizna prodajalcu na drobno za vse vrste svežega mesa 2 % in za suho svinjsko meso 1.5 %.

Zita in mlevski izdelki

Zap št	Predmet	Enota mere	Prod. cena v trg. na debelo fko sklad. določene-ga okraj. mesta delitve din	Marža %
1.	Pšenica	100 kg	270.—	10
2.	Koruza	100 kg	245.—	10
3.	Rž	100 kg	255.—	10
4.	Pšenična moka, O, O-G, O-GG	100 kg	700.—	7
5.	Pšenična moka, 90 % meljave, manj 5 % bele moke	100 kg	355.—	7
6.	Pšenična moka, 80 % meljave in 80-5 %	100 kg	440.—	7
7.	Ržena moka, 76 % meljave	100 kg	355.—	7
8.	Koruzna moka, 90 % meljave	100 kg	320.—	7
9.	Pšenični zdrob	100 kg	700.—	7
10.	Koruzni zdrob	100 kg	370.—	7
11.	Uvožena moka tipa 1600	100 kg	355.—	7
12.	Uvožena moka tipa 1050	100 kg	440.—	7

Testenine

		kg	Prodajna cena v trgovini na drobno din	Rabat %
1.	Iz moke O, O-G in O-GG	kg	15.—	12
2.	Iz moke 80 % meljave	kg	11.—	12
3.	Iz moke 80 % meljave, manj 10 % bele moke	kg	10.—	12

Kruh

1.	Iz mešanice pšenične in koruzne moke	kg	3.50	6.5
2.	Iz pšenične moke 90 % meljave, manj 5 % bele moke	kg	4.—	6.5
3.	Iz pšenične moke 80 % meljave	kg	6.—	6.5
4.	Iz ržene moke 76 % meljave	kg	4.—	6.5
5.	Belo pecivo	kg	20.—	6.5

Sladkor

1.	Kristal	kg	20.—	9
2.	Kocke	kg	22.—	9

Drugo

1.	Riž	kg	15.—	14
2.	Jajca v prahu	kg	150.—	12
3.	Pralno milo 40 % m. k.	kg	45.—	11.5
4.	Toaletno milo	kg	75.—	11.5
5.	Brivsko milo	kg	50.—	11.5
6.	Pralni prašek 15—17 % m. k. (odiprt)	kg	18.—	11.5
1.	Čokolada (izdelek Gor. tovarne čokolade) v ploščah po 1/5 kg, 1/10 kg in v prahu	kg	190.—	8
2.	Čokolada (izdelek tovarne Union, Zagreb)			
a)	desert, v kartonih po 3 kg	kg	185.—	8
b)	čokolada za kuho, tipizirana 1/5, 1/10 kg	kg	190.—	8
c)	kakao v prahu	kg	150.—	8
č)	čokolada, polnjena	kg	180.—	8

Mleko in mlečni izdelki

1.	Mleko	lit.	6.—	20
2.	Surovo maslo	kg	65.—	Marža 2.5 od prod. cene
3.	Kuhano maslo	kg	55.—	odkup. p odjetja
4.	Sir			
a)	polmasten	kg	73.50	2.5
b)	3/4 masten	kg	80.50	2.5
c)	polnomasten	kg	91.—	2.5

Iz Urada za cene pri Ministrstvu za trgovino LRS

Poučni članki

PRAKTIČNI PRIMERI O ZARAČUNAVANJU BLAGA ŠIROKE POTROŠNJE, KI SE PRODAJA PO PROSTIH CENAH S POPUSTOM

Pri prodaji in zaračunavanju blaga široke potrošnje, ki se prodaja po prostih cenah s popustom, moramo predvsem ločiti troje:

1. Popust, s katerim kupujejo potrošniki v zagotavljeni preskrbi blago široke potrošnje v prosti prodaji, znaša 80% od proste prodajne cene.

Blago široke potrošnje v prosti prodaji s popustom se kupuje tako, da potrošnik plača v gotovini 20% od proste prodajne cene kupljenega blaga in izroči za enak znesek denarnih kuponov s potrošniških industrijskih nakaznic.

2. Popust, s katerim kupujejo potrošniki široke potrošnje v prosti prodaji na denarne kupone iz bonov trgovine po vezanih cenah, znaša 65% od proste prodajne cene. Kupec s kmečkim bonom plača torej 35% od proste prodajne cene ter mora oddati prav toliko bonov.

3. Potrošniki zagotovljene preskrbe pa lahko nabavljajo blago široke potrošnje v prosti prodaji z 80%-nim popustom tudi na nabavne točke iz dosežanih industrijskih potrošniških nakaznic. Ena taka nabavna točka predstavlja vrednost 12 din denarnih kuponov. Nabavne točke in denarni kuponji iz dosežanih industrijskih nakaznic veljajo do 31. III. 1951.

I. primer: Kako se izračuna prodajna cena pri nakupih na denarne kupone z 80% popustom? Prosta prodajna cena za klobuk je 850 din. Koliko denarnih kuponov mora izročiti kupec prodajalcu in koliko mora plačati v gotovini?

Ker znaša popust 80% ali 680 din mora plačati kupec 20% od proste prodajne cene, to je 170 din ter oddati prav toliko kuponov.

80% popusta	680.— din
20% v gotovini	170.— din

prosta prodajna cena 850.— din

II. primer: Kupec si želi kupiti klobuk, ki stane v prosti prodaji 850 din, na denarne kupone. Ker pa ima denarnih kuponov samo za 120 din, želi plačati razliko v denarju. Kako mu bo zaračunal prodajalec? Nakupa mu ne sme odkloniti. 6. člen pravilnika o industrijskih potrošniških nakaznicah zagotovljene preskrbe in o bonih trgovine po vezanih cenah določa: Če kupec nima dovolj denarnih kuponov za potrebnj znesek, plača razliko med potrebnim številom denarnih kuponov in med dejansko izročeni kuponi v gotovini.

Račun je tale: Število denarnih kuponov moramo pomnožiti s 4 ter tako dobljeni zmnožek odšteti od proste prodajne cene.

V našem primeru: 120 × 4 = 480 din	850.— din
	— 480.— din

370.— din

Kupec mora plačati za klobuk 370 din ter oddati za 120 dinarjev denarnih kuponov.

Ker je imel za nakup klobuka samo za 120 din denarnih kuponov, plača samo en del proste prodajne cene ali z 80%-nim popustom. Ostanek pa plača po prosti prodajni ceni.

Torej: 120 din denarnih kuponov = 20% zneska

od proste prodajne cene = 1/5 zneska	120.— din
1/5 popusta = 80% popusta	480.— din

600.— din

ostanek 250.— din

850.— din

850.— din
— 600.— din

ostanek 250.— din

Po tem načinu plača kupec 250 din po prosti ceni in 120 dinarjev s kuponi.

III. primer: Nakup s popustom na kmečke bone. Ker znaša popust na kmečke bone 65% od proste prodajne cene, mora plačati kupec 35% od proste prodajne cene. Če stane klobuk v prosti prodaji 850 din, ima kupec 65% ali 552.50 din popusta, plačati pa mora 35% od 850 din, kar znaša 297.50 din v gotovini. Mora pa oddati prav toliko bonov.

IV. primer: Kupec nima dovolj kmečkih bonov. Vzemimo, da ima samo za 150 din kmečkih bonov ter želi ostanek plačati v gotovini. Kako moramo računati? Podobno kot pri nakupu z denarnimi kuponi.

Število kmečkih bonov moramo pomnožiti z 1,875 ter tako dobljeni zmnožek odšteti od proste prodajne cene. N. pr.

$$\begin{array}{r} 150 \times 1,875 = 278,55 \text{ din} \\ 850,00 \text{ din} \\ - 278,55 \text{ din} \\ \hline 571,45 \text{ din} \end{array}$$

V tem primeru bo kupec plačal 571,45 din v gotovini ter oddal za 150 din kmečkih bonov.

V vsakem primeru pa mora kupec s kmečkimi boni plačati v gotovini najmanj 35% od proste prodajne cene.

V. primer: Nakup na denarne kupone in kmečke bone. Možen pa je tudi istočasen nakup na denarne kupone in kmečke bone. N. pr.: kupec želi kupiti radijski aparat po prosti ceni 38.000 din. Ima za 6000 din denarnih kuponov, ostanek želi plačati s kmečkimi boni. Koliko bo plačal v gotovini in koliko kmečkih bonov mora oddati poleg 6000 denarnih kuponov?

Račun je tale:

$\begin{array}{r} 1. \quad 6.000 \times 4 = 24.000 \text{ din} \\ \quad + 6.000 \text{ din} \\ \hline 30.000 \text{ din} \\ \\ 3. \quad 8.000 \times 35\% \\ \hline 2.800 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2. \quad 38.000 \text{ din} \\ \quad - 30.000 \text{ din} \\ \hline 8.000 \text{ din} \\ \\ 4. \quad 6.000 \text{ din} \\ \quad + 2.800 \text{ din} \\ \hline 8.800 \text{ din} \end{array}$
--	--

Kaj smo vse morali računati?

1. Število denarnih kuponov smo morali pomnožiti s 4 ter smo tako izračunali 80%ni popust. K temu popustu smo morali prišteti še 20%, kolikor mora kupec plačati v gotovini. Pri nakupu na denarne kupone plača kupec v gotovini prav isti znesek, za kolikor mora oddati denarne kupone. V našem primeru 6000 din.

2. Od proste prodajne cene 38.000 din smo odšteli 30.000 dinarjev ter dobili ostanek proste prodajne cene 8.000 din, ki ga želi kupec plačati s popustom na kmečke bone.

3. Od 8000 din smo izračunali 35%, kar znaša 2800 din.

4. Sešteli smo 6000 + 2800 = 8800, toliko mora kupec plačati v gotovini. Poleg gotovine pa mora oddati za 6000 din denarnih kuponov in za 2800 din kmečkih bonov.

VI. primer: Nakup na kmečke bone in denarne kupone. Razlika od V. primera je v tem, da ima kupec določeno število kmečkih bonov ter želi ostanek plačati z denarnimi kuponi.

N. pr.: Radijski aparat stane v prosti prodaji 38.000 din. Kupec ima za nakup na razpolago za 10.000 din kmečkih bonov ter želi ostanek plačati z denarnimi kuponi. Koliko bo plačal v gotovini in koliko kuponov bo moral oddati?

Račun je tale:

$\begin{array}{r} 1. \quad 10.000 \times 1,875 = 18.570,00 \text{ din (65\% popusta)} \\ \quad 10.000,00 \text{ din (35\% plačila v gotovini)} \\ \hline 28.570,00 \text{ din} \\ \\ 2. \quad 38.000 \text{ din} \\ \quad - 28.570 \text{ din} \\ \hline 9.430 \text{ din} \\ \\ 4. \quad 9.430 \text{ din} \\ \quad - 7.544 \text{ din} \\ \hline 1.886 \text{ din (20\% plačila v gotovini)} \end{array}$	$\begin{array}{r} 3. \quad 9.430 \times 80\% \\ \hline 7.544 \end{array}$
---	---

Kupec plača v gotovini 10.000 + 1886 = 11.886 din ter odda za 10.000 din kmečkih bonov ter za 1.886 din denarnih kuponov.

VII. primer: Kupec želi kupiti blago v prosti prodaji s popustom, ki mu ga daje nabavna točka z desedanjih industrijskih potrošniških nakaznic. Račun je enak računu s popustom na denarne kupone, upoštevati moramo le, da predstavlja ena točka industrijske nakaznice vrednost 12 din denarnih kuponov.

N. pr.: tuba kreme za lice stane v prosti prodaji 120 din. Koliko se mora plačati v gotovini in koliko industrijskih točk se mora oddati?

$\begin{array}{r} 120 \times 80\% \\ \hline 96,00 \text{ din} \\ \\ 24 : 12 = 2 \text{ točke} \end{array}$	$\begin{array}{r} 120,00 \text{ din} \\ - 96,00 \text{ din} \\ \hline 24,00 \text{ din} \end{array}$
--	--

V gotovini se mora plačati 24 din ter oddati 2 industrijski točki.

VIII. primer: Istočasen nakup na nabavne točke z industrijskih potrošniških nakaznic, denarnih kuponov in kmečkih bonov ter plačilo v gotovini. N. pr.: 5 m blaga stane 3.720 din. Kupec želi poravnati račun tako, da bi plačal s popustom na industrijske točke, denarne kupone in kmečke bone, razliko pa želi plačati v gotovini. Ima 10 industrijskih točk, 100 denarnih kuponov in 300 kmečkih bonov.

	Plačilo	Popust	Plačilo + popust	Ostaneč
19 industrijskih točk à 12.—				3.720.—
din = 120 denarnih bonov	120.—	480.—	600.—	3.120.—
100 denarnih kuponov	100.—	400.—	500.—	2.620.—
300 kmečkih bonov	300.—	557.—	857.—	1.763.—
			520.—	
	1.763.— din			
	+ 520.— din			
				2.283.— din

Kupec mora plačati v gotovini 2.283 din ter oddati 10 industrijskih točk, 100 denarnih kuponov in 300 kmečkih bonov.

Končno naj še omenimo, da je denarni kupon na desedanjih industrijskih nakaznicah enakovreden denarnim kuponom, ki jih bodo v bodoče dobivali potrošniki zagotovljene preskrbe.

V pomoč prodajalcem in kupcem pri preračunavanju pa naj bodo tale pravila:

1. Za 1 din vrednosti denarnih kuponov se mora plačati 1 din, popusta se dobi 4 din.

2. Za 1 din vrednosti kmečkih bonov se mora plačati 1 din v gotovini, pri tem se dobi 1,857 din popusta.

3. 1 točka industrijske potrošniške nakaznice predstavlja vrednost 12 din denarnih kuponov. Pri nakupu z njo se mora plačati 12 din v gotovini, popusta se dobi 48 din.

Ing. Franc Golob

VIŠJE ENOTNE (KOMERCIALNE CENE IN PROSTE CENE) BLAGA ŠIROKE POTROŠNJE

Z uvedbo novih predpisov o cenah so se pojavile nejasnosti o pravem pomenu imen za posamezne vrste cen. Nejasnosti so posebno glede pojma višjih enotnih (komercialnih) cen in prostih cen blaga široke potrošnje. Pojem za te dve vrsti cen se največkrat nepravilno uporablja in medsebojno zamenjuje. Vendar je med tema dvema vrstama cen bistvena razlika. Da bi se preprečili vsi nesporazumi in napake, je treba vedeti nastanek, vsebino in uporabo navedenih vrst cen.

1. Razlikujemo dve vrsti višjih enotnih (komercialnih) cen:

a) višje enotne (komercialne) cene v prodaji na drobno,

b) višje enotne (komercialne) cene za surovine, polizdelke in izdelke, ki se dobavljajo lokalni proizvodnji. Danes te cene imenujemo kratko »višje enotne (komercialne) cene«.

a) Višje enotne (komercialne) cene v prodaji na drobno.

Te cene je določil deloma Zvezni urad za cene, deloma Urad za cene pri Predsedstvu vlade LRS in so bile objavljene v Uradnih obvestilih (Službena saopštenja) Zveznega urada za cene in v Vestniku Urada za cene pri Predsedstvu vlade LRS, in sicer:

V Uradnih obvestilih (Službena saopštenja) Zveznega urada za cene št. 17/48, št. 23/48, št. 28-29/48, št. 30-31/48, št. 34-35/48.

V Vestniku Urada za cene pri Predsedstvu vlade LRS: št. 1/49, 12/49, 14/49, 15/49, 17/49, 21/49, 22/49.

Višje enotne (komercialne) cene v prodaji na drobno so bile določene za blago široke potrošnje na podlagi obstoječih nižjih enotnih cen v prodaji na drobno z uporabo posebnih faktorjev, ki jih je določil Gospodarski svet pri vladi FLRJ z okrožnico Pov. št. 601 z dne 21. II. 1948. Te cene so veljale v začetku za blago široke potrošnje republiške, zvezne in lokalne proizvodnje. Z uvedbo predpisov o formiranju cen za blago široke potrošnje lokalne proizvodnje v začetku leta 1949 so višje enotne (komercialne) cene veljale le še za blago zvezne in republiške proizvodnje do maja 1950, ki so bili objavljeni v Uradnem listu FLRJ, št. 29, novi predpisi o formiranju cen za blago široke potrošnje v industriji zveznega in republiškega pomena.

Tedaj je pojem višje enotne (komercialne) cene v prodaji na drobno izgubil svoj pomen in od takrat teh cen praktično nimamo več. Pojavile so se proste cene za blago široke potrošnje, o katerih bomo govorili pozneje.

b) Višje enotne (komercialne) cene za surovine, polizdelke in izdelke, ki se dobavljajo lokalni proizvodnji ali kratko višje enotne (komercialne) cene.

Te cene niso bile nikjer objavljene. Formirale so se predvsem v uporabo faktorjev na nižje proizvajalčeve prodajne cene po začasnem navodilu Gospodarskega sveta pri vladi FLRJ, Pov. št. 392 z dne 5. II. 1949. To pravilo je bilo dostavljeno vsem tistim, ki so dobavljali republiški material, surovine, osnovni material, polizdelke in izdelke podjetjem lokalne proizvodnje.

Te vrste cen so nastale zaradi predpisov, objavljenih v »Uredbi o elementih lasine cene, o akumulaciji, skladu vodstva in o osrednjem skladu državnih industrijskih proizvajalnih podjetij lokalnega pomena« (Uradni list FLRJ, št. 106/48), ki so določali, da lokalna industrija pri proizvodnji za prosto prodajo prejema ves produkcijski material po višjih cenah.

S predpisi, objavljenimi v Uradnem listu FLRJ, št. 65/50 (Navodilo o cenah, po katerih bodo proizvajalna podjetja na podlagi pogodb za 1950 dobavljala lokalnim proizvajalnim podjetjem surovine in pomožni material (material za reprodukcijo) in v Uradnem listu FLRJ, št. 3/51 (16. člen odredbe o obračunavanju tržnega dobička in razlik v cenah reprodukcijskega materiala, namenjenega za lokalno industrijo) pa so ti predpisi razširjeni na vso lokalno proizvodnjo (državna industrijska in obutna proizvajalna podjetja, obrtne proizvajalne zadrage, proizvajalna podjetja družbenih organizacij in zasebni obrtni obrati) ne glede na to, ali se proizvajajo za prosto prodajo ali pa za zvezni (republiški) razdelitveni plan.

Uprava za cene pri Ministrstvu za finance LRS je ponovno dostavila vsem zainteresiranim faktorjem za formiranje višje enotne (komercialne) cene s kratkim navodilom za njihovo pravilno uporabo.

Ta cena se formira na tri načine:

I. Primer, če je določena za izdelek proizvajalčeva prodajna cena (oziroma v lokalni industriji proizvajalna cena).

Za industrijsko bombažno prejo štev. 34/1 je določena nižja enotna proizvajalčeva prodajna cena 77.06 din za 1 kg. Pomnožitveni faktor določen za ta izdelek je 5. Višja enotna (komercialna) cena je

$$77.06 \times 5 = \text{din } 385.30 \text{ za } 1 \text{ kg.}$$

II. Primer, če je določena za izdelek nižja enotna prodajna cena na drobno.

Za kurilna vrata za štedilnike dim. 5 x 6" (col) je določena nižja enotna cena v prodaji na drobno 80 din. Od te cene je treba odšteti znesek v cenji zapopadnega rabata in na ta način izračunano proizvajalčevo prodajno ceno pomnožiti s faktorjem 5. Po odločbi o rabatih in maržah (Uradni list FLRJ, št. 2/50) je rabat za vrata 13.5%.

$$80 \times 13.5 = 10.80$$

$$69.20 \times 5 = 846 \text{ din za komad}$$

$$69.20 \times 5 = 346 \text{ din za komad}$$

346 din je višja enotna (komercialna) cena za kurilna vrata.

III. Primer, če je za izdelek določena višja enotna (komercialna) cena v prodaji na drobno.

Za izdelek II-000 surovo narodno platno, širine 85 cm, je določena višja enotna (komercialna) cena v prodaji na drobno 150 din za 1 meter. Od te cene je treba odšteti znesek rabata. Stopnja rabata za izdelke z višjimi enotnimi (komercialnimi) cenami v prodaji na drobno so objavljene v Uradnem listu FLRJ, št. 62/48. V tem primeru je rabat 2.5%.

$$150 \times 2.5 = 3.75$$

$$150 - 3.75 = 146.25 \text{ za } 1 \text{ meter}$$

V tem primeru se cena 146.25 din ne pomnoži s faktorjem, ker je že prodajna cena na drobno določena s faktorjem in je ta cena (146.25) višja enotna (komercialna) cena.

Glavna karakteristika višjih enotnih (komercialnih) cen je, da so stalne in načelno nižje od prostih cen za blago široke potrošnje in se uporabljajo le za prodajo reprodukcijskega materiala lokalni proizvodnji.

2. Proste cene za blago široke potrošnje v trgovski mreži

Proste cene za blago široke potrošnje v trgovski mreži so cene, ki se formirajo v trgovini po zakonu ponudbe in povpraševanja. Te cene niso nikjer objavljene in se uporabljajo le za blago široke potrošnje.

Glavna karakteristika teh cen je, da so spremenljive (gibljive, prožne) navzgor in navzdol, da so v različnih krajih različne in višje od višjih enotnih (komercialnih) cen. Proste cene za blago široke potrošnje se formirajo takole:

a) Če je za proizvod že določena nižja enotna cena v prodaji na drobno, se od te cene odšteje znesek rabata (stopnje

rabata so objavljene v Uradnem listu FLRJ, št. 1/50 in 2/50). Cena, ki se dobi po odbitku rabata, je proizvajalčeva prodajna cena. To ceno je treba pomnožiti s faktorjem, ki so objavljene za posamezne proizvajalne panoge oziroma proizvajalne skupine v »Predpisih o novem sistemu prodaje industrijskega blaga in cen«, oziroma s faktorjem, ki jih je za posamezne proizvajalne skupine določil Urad za cene pri Ministrstvu za trgovino in preskrbo LRS.

b) Če za proizvod še ni določena nižja enotna cena, mora proizvajalno podjetje izdelati plansko kalkulacijo in jo predložiti v določitev proizvajalčeve prodajne cene oziroma proizvajalčne cene (za industrijska podjetja lokalnega pomena), in sicer

aa) proizvajalna podjetja zveznega in republiškega pomena upravi za cene pri ministrstvu za finance FLRJ ali LRS (po uredbi o razmejitvi pristojnosti za določevanje cen, ki je objavljena v Uradnem listu FLRJ, št. 66/50),

bb) proizvajalna podjetja lokalnega pomena upravi (odsekom) za cene pri poverjeništvih za finance svojega okraja (mesta) ki določijo za predloženi izdelek individualno poizvajalno ceno.

Tako določeno proizvajalčevo prodajno ceno (oziroma proizvajalno ceno) pomnoži proizvajalno podjetje samo s faktorjem, ki je določen za ta proizvod, in rezultat je nova cena, ki se imenuje minimalna prosta cena za blago široke potrošnje ali minimalna prosta prodajna cena. Te cene ni treba, da potrdijo organi za cene, in po tej ceni fakturirajo proizvajalna podjetja svoje blago trgovini.

Trgovska podjetja pa pri prodaji niso vezana na minimalno prosto ceno, temveč smejo glede na povpraševanje za posamezne vrste blaga ceno za to blago spreminjati navzgor in navzdol, to je v trgovini se formira cena prosto kot rezultat ponudbe in povpraševanja. V trgovini formirano ceno imenujemo prosto ceno za blago široke potrošnje ali prosto prodajno ceno.

Ker je namen tega članka podati le pojem za posamezne vrste cen, niso obravnavane vse podrobnosti in je podana le okvirna slika, ki pa natančno označuje vsebino pojmov novih vrst cen.

Podrobnosti glede formiranja prostih cen za blago široke potrošnje so navedene v »Navodilu o formiranju in določanju cen, po katerih prodajajo proizvajalna podjetja proizvode, namenjene za široko potrošnje« (Uradni list FLRJ, št. 4/51).

A. P.

KAKO JE TREBA IZPOLNJEVATI V TRGOVSKI MREŽI LISTKE IZ PARAGONSKIH BLOKOV

Glede na uvedbo novega načina trgovine in novega obračunavanja industrijskih točk, denarnih kuponov in kmečkih bonov je treba v trgovski mreži uvesti enotno izpolnjevanje listkov iz paragonskih blokov. To izpolnjevanje mora biti v skladu z obstoječimi predpisi, obenem pa mora biti primerno in pregledno za kontroliranje prodaje in podlaga za predpisano evidenco.

Navodila o prometu z izdelki široke potrošnje za prosto prodajo (U. l. FLRJ, št. 29/50) predpisujejo v 2. odstavku 8. člena da je prodajalec dolžan pri nadrobni prodaji izdelkov široke potrošnje izdati listek iz paragonskega bloka z natančno navedbo vrste blaga, cene za enoto, prodajne količine in skupne prodajne vrednosti. Ta obračun mora blagajnik poslovalnice, kjer ga pač imajo, vsestransko prekontrolirati.

Zdaj pa je treba na listkih iz paragonskih blokov poleg gornjih navedb napraviti tudi obračun plačila, ki je podlaga za plačilo v gotovini in za obračun povračilnega zahtevka za po zakonu predpisane popuste. Ti obračuni morajo biti pravilni in pregledni. Vse vrste blaga za široko potrošnje v prosti prodaji se obračunavajo na enem listku, blago zagotovljene preskrbe (predmeti za prehrano) pa se mora obračunavati na posebnih listkih.

Navajamo nekaj primerov, kakšni naj bi bili takj obračuni:

1. primer. Nabava blaga brez popustov:	
5 m molinosa à 700 din	3.500.— din
2 para moških nogavic à 110 din	220.— din

skupaj 3.720.— din

2. primer. Nabava blaga na točke industrijskih nakaznic ali na denarne kupone:

blago kakor zgoraj	3.720.— din
80 % popusta	2.976.— din

ostane 744.— din

in za 744 din denarnih kuponov ali 62 točk industrijskih nakaznic, ki imajo vrednost po 12 din denarnih kuponov.

3. primer. Za kmečke bone:	
blago kakor zgoraj	3.720.— din
65 % popusta	2.418.— din
ostane	1.302.— din

in za 1.302 din kmečkih bonov.

4. primer. Istočasna prodaja na različne vrste bonov in kuponov, ki pa vsi skupaj ne pokrijejo vsega možnega popusta:

blago kakor zgoraj	3.720.— din	
popusti:		
10 industrijskih točk $\times 12 \times 4$ (je 120 din denarnih kuponov)	480.— din	
	1.437.— din	
100 din denarnih kuponov $\times 4$	400.— din	
300 din kmečkih bonov $\times 1.857$	557.— din	
	1.437.— din	1.437.— din
ostane		2.283.— din

in zgoraj navedene količine točk, denarnih kuponov in kmečkih bonov.

Ti primeri kažejo, kakšni naj bodo obračuni na listkih iz paragonskih blokov, da bodo na eni strani mogli natančno kontrolirati obračune tako uprava podjetja, kupec ali pa trgovinska inšpekcija oziroma kateri drugi nadzorni organ, na drugi strani pa da bo imela trgovska mreža na teh listkih iz paragonskih blokov tudi pregled in temeljnico za sestavo obračuna za sprejete točke z industrijskih nakaznic, denarne kupone in kmečke bone kakor tudi za povračilo, ki ga mora dobiti od Narodne banke.

Vsako nepravilno in netočno vodenje listkov iz paragonskih blokov bodo trgovinske inšpekcije OLO, MLO ali MTP kaznovale po obstoječih predpisih.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje:

Ali se dosega tržni dobiček pri izdelkih, ki so izdelani iz materiala, ki ga je dobavil naročnik?

Odgovor:

6. člen odredbe o obračunavanju in vplačevanju tržnega dobička in razlik pri cenah reprodukcijskega materiala, namenjenega za lokalno proizvodnjo, in pa o povračilu (regresu) razlik, ki nastanejo pri cenah pri prodaji blaga široke potrošnje (Uradni list FLRJ, št. 3 z dne 15. I. 1951) predpisuje, da se tržni dobiček ne dosega pri proizvodih, ki so izdelani iz reprodukcijskega materiala, dobljenega od naročnika, ki je neposredni potrošnik takih proizvodov (to je, ki te proizvode osebno rabi). V slovenskem tekstu navedene odredbe je pomotoma izpuščena beseda »ne«, kar je treba v odredbi popraviti oziroma dopolniti.

Če se je v praksi do sedaj ravnalo nasprotno, se je treba v bodoče ravnati po navedeni odredbi.

Pri tem je mogoče:

1. da prispeva proizvajalec del materiala, ki ga je nabavil po nižjih cenah. V tem primeru se zaračuna potrošniku to material po višjih enotnih (komercialnih) cenah, razliko med nabavno in višjo enotno (komercialno) ceno pa mora proizvajalec odvesti po predpisih II. poglavja odredbe o obračunavanju in vplačevanju tržnega dobička in razlik pri cenah reprodukcijskega materiala (Uradni list FLRJ, št. 3/51);

2. da prispeva proizvajalec del materiala, ki ga je nabavil po določenih višjih enotnih (komercialnih) cenah ali pa po prostih cenah. V tem primeru zaračuna proizvajalec potrošniku ves dodani material po teh cenah. Razliko v cenah je že plačalo trgovsko podjetje.

Opozorjamo, da ti predpisi veljajo le takrat, kadar se iz prinesenega materiala izdelujejo izdelki za potrošnikovo osebno rabo. Če pa se iz prinesenega materiala izdelujejo proizvodi v količinah, kjer je jasno, da bodo predmet nadaljnje prodaje, se mora tržni dobiček zaračunati oziroma določiti prosta cena po navodilu o načinu formiranja in določanja cen, po katerih proizvodna podjetja prodajajo svoje proizvode, namenjene široki potrošnji (Uradni list FLRJ, št. 4/51).

Vprašanje:

Kdo plača pri dobavi mesa prevozne stroške iz enega mesta v drugo?

Odgovor:

Za meso, ki se prodaja v zagotovljeni preskrbi je določena nižja enotna cena v prodaji na drobno franko kupčeva razkladalna postaja (Vestnik urada za cene št. 12/49).

Mesarska podjetja so podjetja lokalnega pomena in načelno uporabljajo za določitev cene strukturo cene po uredbi o elementih lastne cene, akumulaciji, sklada vodstva in o srednjem sklada državnih industrijskih proizvajalnih podjetij lokalnega pomena (Uradni list FLRJ, št. 106 z dne 8. XII. 1948).

V elementih te strukture cene ni zapopadna prevozna postavka. Zato imajo vsa lokalna podjetja za tisti del svojih izdelkov, ki so zajeti v zveznem in republiškem planu in se prodajajo po določenih nižjih enotnih cenah pravico do povračila za dejansko plačane prevozne stroške od prodajalčeve nakladalne postaje do najbližje kupčeve železniške oziroma ladijske postaje.

Povračilni zahtevek se uveljavlja po tehle načelih:

Če je prodajalčeva postaja več kot 10 km oddaljena od njegovega skladišča, obsega povračilni zahtevek tudi dejansko plačane prevozne stroške od skladišča do nakladalne postaje, to pa samo za razdaljo nad 10 km. Če se zaradi tega, ker ni železniškega ali ladijskega prometa, ves prevoz blaga od prodajalca do kupca opravi s tovornimi avtomobili, obsega povračilni zahtevek dejansko plačane prevozne stroške od prodajalčevega skladišča do kupčevega skladišča po odčitku relacije 10 km. Če je kupčeva skladišča več kot 10 km oddaljeno od njegove razkladalne postaje, pri dobavi pa gre za blago z enakimi cenami v prodaji na drobno, vključni prodajalec v povračilni zahtevek tudi dejansko plačane prevozne stroške od kupčeve razkladalne postaje do njegovega skladišča. V vseh primerih se priznajo prevozni stroški samo v zneskih, ki jih določa predpisana tarifa.

Povračilni zahtevek predložijo podjetja v dveh primerkih poverjeniku za finance okrajnega (mestnega) ljudskega odbora. Vsebinska tega zahtevka je predpisana v 5. točki navodila o regresu v lokalnem gospodarstvu (Uradni list FLRJ, št. 38/50).

Razlika med proizvajalno ceno in ceno v prodaji na drobno v znesku 3 din je marža. S to maržo se krijejo prodajalčevi stroški po uredbi o stroških državnih trgovskih podjetij (Uradni list FLRJ, št. 109/1949).

OPOZORILO NAROČNIKOM!

Priložili smo položnice. Naročnikom, ki do konca februarja 1951 ne bodo plačali naročnine za leto 1951 v znesku 108 din, bomo ustavili nadaljnje pošiljanje lista.

Ravnateljstvo »Uradnega lista LRS«